

Négy kiállítás képei

Konkoly Gyula, Kondor Attila, Lajta Gábor és Szotyory László kiállítása

SINKÓ ISTVÁN

Múcsarnok, 2019. IX. 18. – XI. 17.

Úgy gondolom, a festészet olyasvalami, amit valaki egyedül, a szobájában, a saját mozdulataival, gondolataival és talán modelljével végez. Hatással vannak ugyan rá a körülményei, korának elvárásai és eseményei, de ő tűnik számomra az egyetlen koherens egységnek.

FRANK AUERBACH

Tiszta szívvel festeni. Ezt az összefoglaló címet kapta a magyar figuratív festészet négy jelentős alakjának közös nevezőre hozott, mégis önálló kiállítása. A négy szereplő „másfél” generáció tagja, Konkoly a doyen, Kondor Attila a maga 45 évével a legfiatalabb közülük. Négyük munkásságában egyaránt jelen van a tárgyhoz – figurához, tájhoz, szituációhoz – való erős realista kötődés és annak felülírása az érzelmi, esetleg stiláris szempontok alapján.

Kondor azt a környezetet (is) megjeleníti, melyet az emberi élettér különböző helyszíneiként ismerünk: építményeket, tereket, parkokat. A másik három festő viszont számos figurát ábrázol képein. Sőt, ezek kapcsolatai töltik be a képmező tartalmi részét. Ugyanakkor a Kondor által feldolgozott tér egyes elemei (parkok, építmények, szerkezetek) feltűnnek Lajta Gábor és Szotyory László képein is. Konkoly Gyula tájai sem maradnak egyedül, hiszen hasonló természeti vonatkozásokkal teljeseek. Ezekben a mozzanatokban érzékelhető a rendezői szándék, a koncepció, mely egy nevezőre, egy légtérbe emelte a négy alkotót. Vannak azonban más rejtett közös vonások, melyek az egyes kiállítási anyagok megtekintése nyomán bukkannak felszínre a néző számára. Erős hívószó lehet az *idő* a négy festő képeiben, azaz a valós, a történeti és a filozófiai idő. Lajta miniretrospektívje alkotói időutazás, fejlődés- (?),

LAJTA GÁBOR *Az oroszán nyelve I., Készülődés* (2015, olaj, vászon, 130×230 cm) és *Függőleges rés-fény* (1987, olaj, vászon, 100×100 cm) című műve HUNGART © 2019

fotó: Berényi Zsuzsa

konceptes elemeket idéznek, az oroszlanok és nők egymással való kontaktjai (*Lolita*, *Diána*) legalábbis pop-artos attitűdök. Az anyagban az egyik legdominánsabb elem az aktok, félaktok, csoportok háta mögött megjelenített, hihetetlenül intenzív kék szín. Ez a kék a maga távolságtartó végtelen erejével feltűnik néhány Kondor-képen is (például a *Múteremváros* című filmjének festékpáros üvegein vagy a *Tükröződő égboltozat* című képén). Kondor misztikus parkjai, lux aetherna fényei (melyek impozáns kivitelezésű és érzékeny filmjein a mozgás által még hatásosabban jelennek meg) bölcséleti jellegű festői magatartást idéznek. A negatív és pozitív harmóniája, a fényben égő parkok és víztükrök képek, az egymásra simuló képi és időrétegek a Múcsarnok apszisában s annak két oldaltermében egy meditatív tér illúzióját keltik.

Kondor parkjai és szökőkútja, itáliai képélményei a bal oldali három teremben Szotyory képein köszönnek vissza. Kondor fegyelmezett rétegfestészetével, finom árnyalataival szemben Szotyory széles gesztusú, expresszív, ugyanakkor melankolikus érzületű műveket alkot. Vonal és folt aránya itt is hasonló, mint Kondor fegyelmezett, reneszánszos képeinél, de ő inkább az érzelmeket tükrözteti heves és laza ecsetvonású képein. A *Szökőkutak*, a *Fekete pálmák* vagy az *Út a dzsungelbe* a delacroix-i romantikus magatartást ötvözi a Heftige Malerei szertelen szabadságával. Lajta Gábor a Múcsarnok jobb oldali három termében egy történetmesélő, a konstruktivizmusból, a geometrikus absztrakt felől az időben

SZOTYORY LÁSZLÓ: Út az erdőben, 2000,

olaj, vászon, 140x120 cm, Szalóky Gyűjtemény,

HUNGART © 2019

esetleg változástörténet. Konkoly most csak az utóbbi időből emel ki egy szegmenst, nála az időfogalom a művészettörténeti átlépésekben jelenik meg. Kondor és Szotyory az álomidőnek, a filozófiai és lételméleti időfogalomnak állít képi emlékeket.

Az egyes kiállítások képei egymásra is rímelnek. A Múcsarnok három középső termét Konkoly Gyulának az utóbbi tíz évben festett aktjai, fürdőzőjelenetei uralják. Fantasztikus fényorgia, erős színek, bravúros festészeti megoldások keverednek a korábbi pop-art, koncept fenegyerek előző korszakaiból származó elemeinek felidézésével. A Monet és Eric Fischl hatását sem nélkülöző (s talán büszkén vállaló) mester a figurativitás totalitásában tobzódik. Címei azonban ironikus,

fotó: Berényi Zsuzsa

KONDOR ATTILA: Könyvtár, 2015, olaj, vászon, 109x84 cm, magántulajdon, HUNGART © 2019

fotó: Berényi Zsuzsa

– a művészeti és életidőben – ballagó alkotót mutat be. Az első termék szigorú racionalitása, témazáró nagy fehér festménye (*Egy ajtó fehér árnyéka*) erősebben köti őt egyik választott mesteréhez, Molnár Sándorhoz. A festészeti utazás a következő termekben aktokat, jeleneteket, éjjeli fényekben úszó tájakat tár elénk. Története, akciói – akár női aktokkal, akár kocsmái és koncertjelenetekkel vagy *Az oroszlan nyelve* című sorozatának egyes darabjaival Paula Rego gondolatait juttatják eszünkbe: „A kitalált történetek ugyanolyan fontosak, mint ha valóban megtörténtek volna, nincs köztük semmi különbség.”

KONKOLY GYULA: *Leukipposz lányainak elrablása*, 2010, akril, vászon, 240×205 cm, HUNGART © 2019

Lajta és Konkoly mozgalmos jelenetei látszólag hasonlatosak egymáshoz. Bár más festészeti nyelven, de mindketten különös történeteket mesélnek. Amíg Konkoly fényben mártózó figurái egy örök nyár megmerevedett illúziójában kerülnek elénk, Lajta sötétre hangolt világában az eltűnt idő nyomai néha nyomasztó, máskor titokzatos módon jelennek meg.

E tárlaton az alkotók és műveik folyamatos útkereséseit láthatjuk egy szinte álló időben. Oda és vissza utaznak hőseink képben és filmben, keresve a változatlan állandót és a visszatérő elmúlást. Az élet idejét.

A művek között négy remek katalógus is segíti az eligazodást.